

Türban sorunu ve sınıf mücadelesi

Bazı basın yayın organlarında yayımlanan istatistiklere göre üniversiteli genç kızların sadece yüzde 10'unu ilgilendiren türban sorunu, demokratik hak ve özgürlükler ya da laiklik bağlamlarında Türkiye'nin gündemine oturmuş durumda.

Türkiye solu ise bu konuda ikiye ayrılmış gibi görünüyor: bir kesim, özellikle kadın sorunlarına duyarlı olan çevreler, üniversitelerde türban yasağının Bonapartist bir rejimin topluma dayattığı zorba bir laiklik anlayışının ürünü olduğunu, oysa isteyenin, özellikle de kadınların istedikleri giysiyi seçmekte özgür olmaları gerektiğini, bu yüzden de kimsenin öğrenim hakkından yoksun bırakılmaması gerektiğini savunuyor; diğer bir anlayış ise, üniversitede türban özgürlüğünün İslamcı hükümetin gizli şeriat programı çerçevesinde yeni bir saldırısı olduğunu ileri sürerek, bu girişime karşı laikliğin titizlikle korunmasını ve türban yasağının sürmesini öneriyor.

Devrimci Marksizm tüm toplumun gündemine oturmuş siyasi konular karşısında sessiz kalamaz. Yöntemimiz, siyasi kutuplaşma anlarında basitçe taraflardan birinin tavrını benimsemek de olamaz. Politik konunun temelinde yatan sınıf mücadelesi dinamiklerini tahlil edebilmemiz, buradan hareketle talep ve sloganlarımızı belirleyebilmemiz ve bunların doğrultusunda proletarya ve onun öncüsüne yenebilmemiz gerekiyor.

Bizim programımız, proletaryanın devrimci iktidarı programıdır. Geçiş programı anlayışımız bize bunu öğretir ve gene bu anlayışımız bize işçi sınıfı ve emekçi yığınların acil gereksinimleri ve verili bilinci ile sınıf iktidarı arasındaki talep, slogan ve eylemler köprüsünün kurulması gerektiğini belirtir. Bu köprü, proletaryanın bilincinin ve mücadelesinin önünü açıcı, onu ilerletici, yeni mevzilere ulaştırıcı nitelikte olmalıdır. Türban sorunu kuşkusuz sınıf mücadelesinin acil bir sorunu, emekçi kitlelerin acil bir gereksinimi değildir, bununla birlikte bu konuda üstlenilecek şu ya da bu politik tutum onların bilincinde ve eyleminde ileriye yönelik bir hamleye yol açabileceği gibi,

zihinlerinin karışmasına, geri mevzilere düşmesine, yabancı sınıfların programına ve ideolojik etkinlik alanlarına doğru çekilmesine de neden olabilir.

Türkiye’de laiklik

Tarihsel maddeci yöntem genel olarak toplumsal sınıfların, özellikle de burjuvazinin ideolojik motiflerle değil, maddi gereksinimleri ve çıkarları temelinde hareket ettiğini, bunun üst yapıda çeşitli ideolojik ve siyasi biçimler kazanabileceğini, bu biçimlerin maddi çıkarların yerine getirilmesi doğrultusunda araçlaştırılabileceğini kanıtlamıştır. Bu yöntemden hareketle, Cumhuriyet ile birlikte gelişen/geliştirilen Türk burjuvazisinin ve egemen bürokrasinin çıkarlarının ülkede otokratik bir şeriat sisteminden çok, güdümlü ve çarpık bir laik düzeni gerektirdiği söylenebilir. Müslüman olmayan komprador burjuvazinin karşısında rekabet edemeyecek kadar zayıf; petrol ya da altın gibi sermaye birikimini hızla olanaklı kılacak madenlerden yoksun; emperyalist sermaye girişini cazip kılacak altyapı ve yetişkin emek gücü pazarına sahip olmayan; artık akıncı ya da kabile ruhuyla yağmalama olanaklarından mahrum bırakılmış Türk asker-sivil bürokrasisi ve cılız burjuvazisi, sermaye birikimi sağlamanın ve zenginleşmenin yolunu (eğitimle birlikte) ulusal sanayileşme ve kalkınma stratejisinde gördü, bu stratejiye uygun hukuki yapıyı da Gökalpçı korporatizmden devraldı. Türk milliyetçiliği, İslam uygarlığı ve Batı teknolojisinin korporatif düzeydeki bileşiminden de, bugünkü sözde laik Bonapartist devlet yapısı türetildi.

İsviçre medeni hukuku ile Mussolini’nin ceza yasasını, devlet güdümlü Diyanet İşleri Başkanlığı mevzuatıyla birleştiren ve genellikle dayanışmacı, zaman zaman da faşizan bir özellik taşıyan bu korporatif sistemin içine oturtulan laiklik anlayışının eğreti ve sahte olmanın yanı sıra toplumun sekülerleşmesine öncülük edemeyeceği açıktır. Avrupa’daki demokratik devrimler ve dönüşümler süreci sırasında halk kitlelerinin aristokrasiye ve Kiliseye karşı ayaklanmasının bir ürünü olan laiklik, Türkiye’de ise bürokrasi ve burjuvazi tarafından sermaye birikiminin gerçekleştirilmesi ve kapitalizmin geliştirilebilmesi için kitleleri “terbiye edici” bir araç olarak kullanılmıştır. Anadolu’da camiler değil laikliğin asıl savunucusu olarak tanınan Aleviler yakılmış, buna karşılık bazı imamlar ayaklanan halk kitlelerince değil asker-polis rejimi tarafından infaz edilmiştir.

Korporatist devlet sistemi egemen sınıflar için uzun süre işe yaramışsa da, gene bu egemen kesimler arasındaki bölünme ve ayrışmalar, buna bağlı politik iktidar mücadeleleri sistemin farklı bileşenlerinin farklı dönemlerde ve farklı kesimlerce ön plana çıkarılmasına neden olmuştur. Örneğin faşist hareket Türk milliyetçiliğini kendine bayrak edinirken, yeni palazlanan Anadolu ticaret ve küçük sanayi burjuvazisi İslami motiflere ağırlık vermiş, böylece muhafazakâr halk kesimlerinin desteğini alarak asker-sivil bürokrasi ile onun etrafında ve yardımıyla gelişmiş büyük kent temelli ağır sanayi burjuvazisi ve mali burjuvazi karşısında tutunmaya, onunla rekabet etmeye çabalamıştır.

1960'ların sonlarına doğru ve 1970'li yıllarda gelişen sınıf mücadeleleri proletaryanın korporatist sistemin dışına kayan sendikal ve politik örgütlenmeler yaratmasına yardım ettiği oranda sekülerizmin alanı genişlemiş, ama bu dünyevileşme kapitalizmin sorgulanmasına ve rejimin kendisinde yapısal bir krize yol açtığından ötürü de bizzat "laik" burjuvazi ve bürokrasi tarafından korkuyla karşılanmıştır. Sonuçta 12 Eylül 1980 darbesi laik, milliyetçi ve İslamcı bütün "aşırı uçlara" saldırmış, sistemi bu kez Türk-İslam sentezi adı altında ve ABD'nin "yeşil kuşak" ya da "ılımlı İslamcılık" stratejisi doğrultusunda yeniden ayakları üzerine oturtmaya, yani Kemalist korporatizmi restore etmeye girişmiştir. 1982 Anayasası bu girişimin sonucu olarak varlığını sürdürmektedir.

AKP şeriat düzeni mi istiyor?

Türkiye'yi emperyalist mali sermayenin boyunduruğuna iyiden iyiye sokmaya yönelik tüm IMF ve Dünya Bankası stratejilerini harfiyen izleyen, ulusal sanayiye ve pazarları Avrupa Birliği'nin egemenliğine açıcı bütün yeni liberal politikaları uygulamaya koyan ve bu çizgisiyle Türk burjuvazisinin "çağdaşlaşma" hedefini kendine program edinmiş iktidar partisi AKP'nin, türbanın üniversitelerde serbest bırakılmasında bu denli ısrarcı olmasını nasıl açıklamalı? Şeriat sisteminin kapitalizmle hiç de çelişmediğinin dünya örneklerinden belli olmasından hareketle, AKP'nin türban konusunu aslında "gizli planı" olan şeri bir toplum ve devlet düzenine yönelik attığı bir adım olarak gündeme getirdiğini söyleyebilir miyiz?

AKP esas olarak Türk büyük burjuvazisinin yeni liberal ekonomik projesini yürürlüğe koyan bir burjuva partisi. Ve bugün için, yani kapitalist düzenin işçi ve emekçi yığınlarca yıkılma tehlikesinin bulunmadığı bir evrede burjuvazinin asker-polis rejiminin ötesinde faşist ya da faşizan nitelikli bir şeriat rejimine başvurmak istemesi için bir neden görünmemekte. Kendini yaşamsal bir tehlike karşısında hissetmeyen büyük burjuvazi için şimdilik ekonomik ve toplumsal açılardan “en ucuz” sistem, muhafazakarlıkla uyuşturulmuş, askerin ve polisin gözetimi ve güvencesi altında çalışan, korporatist sistemin milliyetçi, İslamcı ve laik unsurlarını kurumsal yapıya entegre edebilen bir parlamenter demokrasi. Ve AKP, sadece bu unsurları kendi çatısı altında ya da devletin kurumsal yapısı içinde birleştirmeye çalışmakla kalmayıp, burjuvazinin toplum üzerindeki parçalanmış politik egemenliğini yeniden tesis etmeye, onun geleneksel partilerinin verili krizini aşmaya girişmiş bir parti. Bu açıdan bakıldığında AKP’nin aslında gizli bir şeriat rejimi programının bulunduğu, türban serbestîsinin de bu plan doğrultusunda atılmış bir adım olduğunu söylemek yanlış olur.

Bununla birlikte, AKP’nin burjuva partisi olduğunu söylemek, onun burjuvazinin tüm kesimlerinin desteğini almış olduğu ya da farklı burjuva kesimler arasındaki sürtüşme ve çelişkilerden bağımsız olduğu anlamına gelmez. Tayyip Erdoğan hükümeti TÜSİAD’ın çevresinde toplanmış olan büyük sanayi burjuvazisinin ve mali sermayenin tüm ekonomik politikasını üstlenmiş olmakla birlikte, istihdamın yüzde 65’ini temsil eden küçük ve orta ölçekli işletmelerin yüzde 95’inden fazlasını bünyesinde toplayan MÜSİAD’ın basıncı altındadır. Ve sadece, geleneksel olarak bu kesimlerin içinden doğmuş bir politik parti olmasından ötürü değil; asıl sorun, kredi desteği, devlet korumacılığı ve pazar gereksinimleri bulunan bu orta boy Anadolu burjuvazisinin çıkarları ile küçük işletmeleri de tehdit eden yeni liberal politikaların ihtiyaçlarını ve sonuçlarını birleştirebilmekte yatıyor. Kuşkusuz emperyalist sermayenin yerli büyük işletmelere akmasından rahatsız olan küçük işletmeler ulusalcı ve popülist söylemlere baş vurarak devletten daha eşitlikçi ve korumacı politikalar talep edebilmekteler; ya da, emek pazarının esnekleştirilmesi saldırısını desteklemekle birlikte, üzerlerindeki ücret talebi baskısını hafifletebilmek için devletten sosyal harcamaların arttırılmasını isteyebilmekteler. Bu tip taleplerin basıncıyla AKP hükümeti, kimi zaman büyük sanayi burjuvazisi ve mali sermayeyle çelişkiye düşebilmekte, ya da sahte, içi boş uygulamalarla orta burjuvaziyi tatmin etmeye çalışabilmekte. Öte yandan, “Anadolu kaplanları”nın palazlanan ve büyük burjuvazinin saflarına katılan

kesimleri ekonomik rekabet amacıyla hükümetten yararlanmaya, örneğin Türk-Avrasya İşbirliği Konseyi'nde TÜSİAD'lı işadamlarının yerini almaya gayret edebilmekteler. Böyle bir rekabetin kamuoyundaki politik-ideolojik yansıması ise laik-dinci çekişmesi görünümü kazanabilmekte.

Ama aralarındaki rekabet ne olursa olsun TÜSİAD burjuvazisi ile bugün MÜSİAD'a egemen olan Anadolu büyük sermaye Türkiye'nin emperyalist dünya pazarına entegre olmasında, AB'nin talep ettiği yeni liberal ekonomik "reformların" gerçekleştirilmesinde ve buna bağlı olarak "ucuz" bir devlet sisteminin (buna demokrasi diyorlar) yaratılmasında anlaşmış durumdadır ve bu projenin politik önderliği AKP'nin elindedir. Bu proje şariat sistemini dışlamaktadır.

Türban özgürlüğüyle ne amaçlanıyor?

Türbanın üniversitelerde ve diğer kamusal alanlarda serbest bırakılması AKP'nin İslamcı ve muhafazakâr seçmen kitlesine vermiş olduğu bir sözü, bir iktidar vaadi olmasına karşılık, bu vaadin bugün ve bu denli tartışmalı bir biçimde yerine getiriliyor olması, kuşkusuz bu seçmen kitlesinin kitle seferberlikleri yaratarak hükümeti buna zorlamış olmasından kaynaklanmıyor. Ne herhangi bir seçim ne de yeni bir öğretim yılı arifesindeyiz. Buradan hareketle AKP'nin yeni liberal saldırılarını, işsizlik ve enflasyon sorunlarını, Tuzla örneği iş cinayetlerini, Kuzey Kürdistan harekâtını vb perdeleyebilmek ve kamuoyunda politik gündemi saptırmak için türbanı başlığa çıkardığı söylenebilir ve kuşkusuz bu doğrudur. Bununla birlikte, bunun daha geniş ölçekli bir saldırının bir parçası olduğunu da görebilmemiz gerekiyor.

Burjuvazinin bugün için bir İslami cumhuriyet düşüncesinden uzak olduğunu söylemek, onun gerçekten laik ve demokratik bir toplum yapısı arzuladığı anlamına gelmez. Dünya ekonomik bunalımının genelleştiği bir dönemde bu bunalımın Türkiye gibi emperyalizme bağımlı yarı-sömürge ülkeleri etkilememesi, hatta faturanın en ağır kısmının bu tip ülkelerin sırtına yüklenmeye çalışılmaması mümkün değildir, tam tersine bu emperyalizm için bir zorunluluktur. Bu çaptaki

bir bunalımın yansıdığı her ülkede mutlaka işçi-emekçi seferberliklerine yol açması bir kural değildir, ama nesnel bir olasılıktır. Bu olasılığın gerçekliğe dönüşmesinde her ülkenin öznel koşulları etkili olur. 1971-72 yapısal dünya krizine Türkiyeli emekçi kitlelerin ne tür seferberliklerle yanıt vermeye çalıştığı ise burjuvazinin belleğindedir. Bu anlamda burjuvazi gerekli önlemleri şimdiden almaya girişmiştir ve bu işçi emekçi kitlelerin bölünmesinden ve bir bütün olarak toplumun geniş kesimlerinin daha da muhafazakârlaştırılmasından geçmektedir.

Alevi-Sünni ayrımcılığı gibi türban “özgürlüğü” sorunu da işçi ve emekçi kitleleri işyerlerinde ve mahallelerinde bölecektir. Hatta üniversiteye (türbanlı ya da türbansız) gidebilecek kıızı olmayan işçiler bile kendi aralarında bu sorundan ötürü ayrılıklar yaşayarak ekonomik ve toplumsal talepleri konusundaki seferberliklerde ayrı kamplara bölünebilecektir. Böylece sınıf bilincinin gelişmesi önünde yeni bir engel daha yaratılmış olacaktır.

Öte yandan kabul etmek gerekir ki türban bir tür politik-ideolojik simgedir. Bu simgenin yasal düzlemde yasaklanmış olması elbette kendiliğinden biçimde proletarya ve halk kitlelerinin muhafazakârlıktan kurtulmasına ve taleplerinin dünyevileşmesine yol açmaz. Ama türban tipi bir simgenin yaygınlaştırılması mistisizmin, dinsel inancın maddi bir görünüm kazanarak kitlelerin üzerinde yeni ve ek bir baskı oluşturmaya neden olur. Herhangi bir inananın Tanrı ile tek başına giriştiği ilişki sonucunda edindiği tutucu hatta gerici kimlik bir şeydir, bu kimliğin simgeler aracılığıyla gözlemlenmesi ve “kamu vicdanı” tarafından baskı altında tutulması halindeki dışa vurumu bir başka şeydir. Ülkemiz kadınlarda birinci tarz kimlik başörtüsüyle belli olur; hükümet ikinci tarz kimliği türban aracılığıyla geliştirmeye çalışıyor. Başörtüsü, türban ya da kara çarşaf, hepsinin temelinde aynı dinsel mistisizm yatar, ama toplumsal ve politik düzlemlerde farklı tutumların dışa vurumudur. AKP'nin toplumun daha da muhafazakârlaştırılmasına yönelik yeni saldırısının bir aracıdır türban “özgürlüğü”. “Çalışmak ibadettir” mistisizmine geçit vermemeliyiz.

Türban ve özgürlükler sorunu

Türbanın yasak olması mutlaka laik olduğu anlamına gelmez, bu doğru. Türkiye'deki laiklik gerçek bir laiklik de değildir, bu da doğru, yukarda bunun tarihsel çerçevesi verilmeye çalışıldı kısaca. Ancak bu noktalardan hareketle burjuvazinin AKP aracılığıyla giriştiği yeni muhafazakârlaştırma çabalarına karşı çıkmamak proletarya adına büyük bir hata olacaktır. Türban "özgürlüğü" şeriat sistemi yolunda laikliğe vurulmuş bir darbe olduğu için değil, bunun sınıfı bölme, sınıf mücadelesinin "dünyevi", somut ekonomik, toplumsal ve politik talepler çerçevesinde somutlanmasının önüne geçme girişimi olmasından ötürü.

Öte yandan türbanın serbest bırakılmasını evrensel bir özgürlük sorunu olarak da ele alamayız. Solun bazı kesimleri bunun bir "sahte özgürlük" olduğunu, toplum üzerinde bunca baskı varken (sınıfsal, ulusal baskılardan cinsiyetçi baskılara kadar) türban sorunuyla hükümetin demokrasi ve özgürlükler gündemini çarpıttığını, türbana gelene kadar ortadan kaldırılması gereken pek çok başka ve daha önemli özgürlük kısıtlamasının bulunduğunu dile getirmekte. Bu tür bir düşünce tarzı bizim yöntemimiz olamaz. Birincisi, özgürlükler konusunda "ya hep ya hiç" gibi Maksimalist bir tutum benimsenemez; ikincil, üçüncül düzeyden de olsa her demokratik kazanım işçi ve emekçi yığınlar için bir mevzidir ve sınıf mücadelesini güçlendirir. Ama ikincisi ve daha önemlisi, türbanın serbest bırakılması bizim demokrasi taleplerimiz içinde yer almıyor olmasıdır; bu bizim değil, karşı-devrim kampının bir talebidir, baskısıdır.

Proletaryanın demokrasi mücadelesi "evrensel özgürlükler" için değildir. Uç bir örnek verecek olursak, faşistlerin ırkçı ve silahlı birliklerle donatılmış dernekler kurma "özgürlüğü" işçi ve emekçi kitlelerin felaketini hazırlar. Biz devrimci Marksistler, sınıflar üstü bir demokrasinin ne varlığına inanırız, ne de böyle bir ilkeyi savunuruz. Demokratik haklar ancak proletarya iktidarı doğrultusunda, sınıf mücadelesini ve devrimci partinin inşasını güçlendirdiği oranda kazanılmış mevziler haline dönüşebilir. Bu doğrultuda, Troçki'nin dediği gibi, "Şeytanla bile ittifak yapabiliriz", ama ne faşistlere, ne de benzeri İslamcı akımlara demokratik hakların tanınmasından yana olabiliriz. Türban özgürlüğü, toplumu muhafazakârlaştırma, gericileştirme saldırısının bir parçası olduğu oranda (ki bugünkü haliyle öyledir) karşı-devrim kampının bir talebidir ve bizim buna karşı mücadele etmemiz gerekir.

Türbanın üniversitelerde serbest bırakılması tartışmasının en hassas noktası, bunun kadınlar için bir tür özgürlük olup olmamasında yatıyor. Ailelerin genç kadınların başına (onun isteği dâhilinde ya da dışında) türban geçirmesinin aslında pederşahi, patriarkal, erkek egemen cinsiyetçi ilişkiyi daha da güçlendirdiğini savunanlar bulunmakta. Bu görüş, türbanın aile içi tutucu denetimi kamusal düzeyde üniversitede de sürdüreceği olması bakımından haklılık içermekte. Ama buna karşılık, bu tip kadınların erkek kardeşlerinin veya ideolojik düzlemdeki erkek karşılıklarının üniversiteye girme hakkı bulunurken, bu hakkın onlara tanınmamasının kadınlar üzerindeki baskının laik kesimce daha da artırılmasından öte bir anlam ifade etmeyeceğini öne sürenler de var. Bu bakış açısı ise, kadın sorununun sınıflar üstü ve sınıf mücadeleleri dışı bir düzlemde ele alınması oranında daha da doğru. Türban bir politik simge olduğu oranda, erkek muadillerine tanınan bir hak kadınlara tanınmıyor demektir. Ama bu, karşıdevrimcilere tanınan bir özgürlüğün kadınlara da yaygınlaştırılması demektir. Biz böyle bir özgürlükten yana olamayız, bu tip bir “özgürlük” söyleminin baskısıyla evrensel demokrasi anlayışına, sol liberal tutumlara sürüklenemeyiz, sürüklenmememiz gerekir.

Geriye tek bir nokta kalıyor, o da türban takıp üniversiteye gelecek olan kadınların hepsinin İslamcı gericiliğin militanları olmayacağıdır. Bu yaklaşım bizim için türban sorununu taktik bir düzleme indirger. Dünyevileşmeyi sağlayacak olan sınıf mücadeleleri, daha da üst düzlemde devrimci mücadeledir. Türbanlı emekçi kadınları sınıf mücadelesine kazanabilmenin yolu, onlara işyerlerinde, sendikalarda, grevlerde,

mitinglerde ulaşabilmekten geçer. Benzer biçimde, eğer türban İslamcı ya da faşist hareketin doğrudan bir unsuru olmayan daha çok sayıda genç kızın üniversiteye gelmesine yol açacaksa, üniversitelerdeki mücadeleler bu kesimleri kendisine çekebilecekse ve devrimci akımlar bu kadınların mistik ideolojinin etkisinden kurtarılması çabasında beceri gösterebileceklerse, türban “özgürlüğü”nü rejimin toplumu tutuculaştırma, gericileştirme çabasında ters tepen bir silah haline dönüştürme olasılığı yakalanabilecektir.

İslami iktidar-Kemalist rejim ikilemi

Devrimci sosyalizm görünürde bir ikilemin kapanına sıkışmış halde: bir yanda asker-polis rejiminin tüm baskıcı niteliğini korumakla kendini görevli gören Kemalist Bonapartizmin kitleler üzerindeki sahte laiklik baskısı ve onun bu politikaları doğrultusunda seferber olan özellikle kentli orta sınıflar (ama aynı zamanda aleviler ve bazı kadın hareketleri), öte yandan ise İslami gericiliği bir dizi demokratik hak ve özgürlük talebi çerçevesinde güçlendirip yaygınlaştırmaya çalışan bazı sermaye kesimlerinin politik baskısı ve bu taleplere gönüllü ya da isteksiz onay veren işçiler dâhil geniş toplumsal alt katmanlar.

Ne var ki, türban sorununda Bonapartist rejim ile İslamcı hükümet arasındaki gerilimin görünürde olduğu ortaya çıktı. Bir yandan, "laik" asker-polis rejiminin koruyucusu olan TSK'nin yaklaşan bunalımın arifesinde emekçi kitlelerin bölünmesi ve toplumun daha da tutuculaştırılması gereğini hissetmesi; öte yandan, AKP'nin korporatist sistemin her an dağılabilmesi tehlikesi karşısında, burjuvazinin toplumu denetim altında tutulabilmesi için mistisizmin ötesinde her zaman bir iç savaş ordusuna gereksinim olduğunu kavraması ve kentli Batıcı orta sınıflara yaşam biçimlerine dokunulmayacağına dair güven vermesi oranında taraflar birbirine yaklaştı ve türban "özgürleşti". (Bu yakınlaşmanın ardında Kürdistan saldırısı, Ergenekon pazarlıkları, vb de bulunuyor olabilir, ve büyük olasılıkla da vardır; ancak konspiratif öğelerin de içinde yer alabileceği genel tarihsel çerçeveyi temel almamız gerekiyor.)

Ama bu, burjuvazinin ve egemen kesimlerin farklı kesimleri arasındaki çelişki ve çekişmelerin bittiği, burjuvazinin geleneksel önderlik krizini aştığı anlamına gelmiyor. Her an yeni çelişkiler doğabilir ve bu çelişkiler politik düzleme farklı biçimlerde yansıyabilir. Proletarya bu politik kutuplaşmalarda sessiz kalamaz ve gündeme ağırlığını koyabilmek için kendi taleplerini ve sloganlarını geliştirmesi, yaygınlaştırması, işbirlikleri, eylem birlikleri oluşturması gerekir. Ve proletarya bunu, sınıf bağımsızlığı ilkesinden sapmadan, egemen kesimlerden herhangi birinin sözcüsü durumuna düşmeden; sınıf mücadelesinin kendi lehine gelişebilmesini hedefleyecek biçimde yapabilmelidir.

Böyle bir durumla 27 Nisan 2007'de karşılaşmıştık. Parlamento ve onun seçtiği hükümet üzerinde yaratılan askeri baskı ve darbe tehdidi karşısında durmuş, aynı

parlamento ve hükümetin demokratik parlamenter sistemi koruma niyet ve niteliğinden yoksun olduğunu bilerek ve bunu teşhir ederek şu tutumu almıştık:

“Bu (27 Nisan bildirisi) Silahlı Kuvvetlerin doğrudan bir hükümet darbesi, yani yasama ve yürütmeyi bizzat kendi eline aldığı açık bir diktatörlük girişimi değil, ama bunun da olabileceği tehdidini savuran anti-demokratik ve karşı-devrimci bir Bonapartist müdahaledir. Anti-demokratiktir, çünkü sınırlı 12 Eylül Anayasası'nın çerçevesinde, güdümlü ve burjuva nitelikli olsa bile, askeri diktatörlük rejiminden çok daha ilerici bir karakter taşıyan parlamenter demokratik süreci kesintiye uğratmış, rejimin verili “asker-polis” ağırlıklı yanını ön plana çıkarmıştır. Karşı-devrimcidir, çünkü bu müdahale eninde sonunda kitlelerin politik, ekonomik ve sosyal yaşamında büyük olumsuzluklara neden olacak, onların mücadelelerine ve örgütlerine ağır darbeler indirebilecektir. ”

“AKP'nin ve Erdoğan hükümetinin ve de bir bütün olarak Parlamentonun Cumhurbaşkanlığı seçimiyle patlak veren kriz karşısındaki tutumu, ülkede gerçek bir demokrasinin asla burjuvazinin ve bu tip bir meclisin önderliğinde kurulamayacağını açığa vurmuştur. Hükümetin ve parlamentonun Silahlı Kuvvetlerin müdahalesi karşısındaki tutumu “sitem” etmenin, krize kurumsallık içinde bir çözüm arayışının ve 12 Eylül Anayasası'nın farklı yorum çabalarının ötesine geçmemiştir. Bizzat Cumhurbaşkanlığına aday olan Abdullah Gül'ün de açıkça beyan ettiği gibi, kitlelerin demokratik sürecin savunusu doğrultusunda seferber edilmesinden sistemli bir biçimde kaçınılmıştır. Tek cümleyle, Meclis ve Hükümet demokrasiyi savunmamıştır. Meclis, ordunun emriyle kendi iradesinden vazgeçmeyi ve ardından kendini dağıtmayı kabul etmiştir. Bu durum, sözde demokrasi şampiyonu AKP'nin utanç verici, özünde anti-demokratik ve uzlaşmacı karakterini açığa vuran tarihi bir süreçtir.”

Şurası çok açık: eğer parlamento kendisini dağıtmayıp ordunun baskılarına ve tehditlerine karşı kitleleri seferber etseydi, bizim kendi programımız, sloganlarımız ve örgütlerimizle birlikte bu seferberlik içinde yer almamız gerekirdi.

Bugün ise, türban “özgürlüğü” sloganıyla hükümetin giriştiği gerici saldırı karşısında durmamız gerekiyor. Bu konuda seferber olan kitlelerin (Alevi emekçilerin dışında) esas itibariyle kentli orta sınıflar, Batı tipi tüketim yanlısı elit kesimler olduğunu biliyoruz. Bu kesimler, TSK'nin türbanı onaylaması karşısında hayli şaşkın ve zayıflamış durumdadır. Bu durum, onlara yaklaşabilmemizi, sorunun sahte bir laiklik savunusu değil, TÜSİAD'ından TSK'sine kadar tüm egemen kesimlerin karşı-devrimci bir muhafazakârlaştırma çabası olduğunu anlatabilmemizi kolaylaştırıcaktır. Onlara, laikliğin gerçekten savunusuna yönelik programımızı anlatabilmemiz gerekiyor: Diyanet İşleri Başkanlığı lağvedilmeli, din dersi zorunluluğu kaldırılmalı, farklı dini inançlardan toplulukların yaşadığı yerlere zorla cami yaptırılması ve imam gönderilmesine son verilmeli, dini cemaatlere devletin yardım etmesi yasaklanmalı, İmam Hatip liseleri gibi resmi din okulları kapatılmalı, Devlet tüm inançlar karşısında tarafsız hale getirilmeli, türban veya benzeri dinsel-politik simgelerin tümünün kamu alanlarına girmesi engellenmelidir. Aynı programı mutlaka liselere ve üniversitelere de taşınmalı, ve öğrenci kitlelerine yönelik genel propaganda ve seferberlik çalışmasının yanı sıra, rektörlerden basitçe türbanlı kız öğrencilerin girişinin yasaklanması yerine gerçek bir laiklik programı doğrultusunda tavır almalarını talep etmeliyiz.

Hepsinden önemlisi de işçi sınıfı içinde yapacağımız çalışmadır. Proletaryanın devrimi gerçekleştirebilmesi için dini inançlarından tümüyle arınmış olması gerekmez; ama devrimci sınıf bilinci ancak dünyevi bir temel üzerinde yükselir. Laikliğin savunusu ve rejimin toplumu gericileştirmesine karşı mücadele bunun için önemlidir. Proletaryanın ve halk kitlelerin zihni, ancak mücadele içinde dünyevileşebilir. Bugün gerek rejimin gericileştirme saldırısı karşısında yükseltilecek demokratik ve toplumsal talepler, gerek ekonomik saldırıları karşısında gösterilecek direnç ve bütün bunların eylemlilikler haline dönüşebilmesi, laikliğin savunusunda en önemli dönemeçler olacaktır.

7 Mart 2008